

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Paradoxon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

runt, vos diuinis. Parentes nos ad compendium & quæstum, vos ad prolixissimæ largitatis effusionem incitatis. Illi sanguine fratres coniunxerunt, vos charitate. Ab illis denique, timidi atque abiecti; à vobis, constantes, generosi, & martyrij appetentes euadimus. Præstantissimâ igitur in Societatem beneuolentiâ, & studio profus diuino exstitistis, tam optabilem illi sortem in ipsis incunabilis decernentes. Quanto autem nunc gaudio fruimini, cum serenis luminibus videtis, non esse omnino degeneres, quorum natiuitati fauorem vestrum tam prolixè impenditis? cumque animaduertitis illos clientes, illos beneficiarios, illos filios vestros, iam centesimi natalis reditu probatos, noui sæculi felicitatem, nouos animos, nouasque virtutes sibi non tam à suis conatibus, quàm à vestrà ope ac patrocinio polliceri? Audeo enim dicere: Erit, erit aliquando tempus illud, cum Societas vestro die nata, vestro beneficio confirmata, præsidio custodita, & propagata influxu, non tantùm ducentesimum, sed vltiores etiam natales intueatur & celebret. Interea verò vnusquisque Sociorum hæc ferè sapientis viri cogitata in animo infixam meditabitur & vsurpabit: *Quidni ego magnorum viro-* Sen. Epist.
64.
rum (COSMÆ atque DAMIANI) & imagines habeam, incitamenta ani-
mi, & natales celebrem? Quidni illos honoris causâ semper appellem? Quam
reuerentem parentibus meis debeo, eandem illis Societatis parentibus, à
quibus tanti boni initia fluxerunt.

P A R A D O X O N.

Τὲς ἐν τῇ Ἐταιρίᾳ Ἰησοῦ μακαρίτας, τὸν αἰῶνα πεπληρωμένοι. ὅτι γῆρας
τίμιον ἔστω πολυχρόνιον, ἢ δὲ ἀριθμῶ ἐτῶν μετρεῖται, πολλά δὲ ἐστὶ
φρόνησις ἀνθρώποις.

Id est, *Eos qui in Societate IESV mortui sunt, sæculum expleuisse:*
honoratam enim senectutem esse, non quæ diuturna, aut numero
annorum aestimetur, sed prudentiam hominibus pro canis esse.

Quotusquisque adeo longæuus, vt sæculum viuendo expleat? vt
vel ardentissimè cupiant miseri mortales diu viuere, quis non
prohibeatur verecundiâ senectutem istam vouere, nedum sperare? Agit
Societas IESV annum centesimum, sed quis in eâ centenarius? quàm
multi potiùs longissimè ab eâ ætate distant? Habet adolescentes floren-
tissimos, & forti excelsoque animo iuuenes; senes autem, quasi post
vindemiam racemos, admodum raros. Scilicet impallescunt studiis &
immoriuntur: conficiuntur laboribus ante diem, gloriosis quidem illis, Cur pauci
senes esse
videantur
in Socie-
tate.
at assiduis, & propè infinitis. Si quos fortè benignior seruet natura,
alius vastante Regionem pestilentia, dum morientibus opem fert, con-
tagio absumitur; alius, vt pietasne absit à castris, militia occumbit, vbi
morbi solent grassari liberius, & mors tamquam de suo messem copio-
sam legere. Quid, quòd mari etiam se committant, quasi terra desit se-
pulchris? Adeo paucis contingit senescere; sæculum viuere propè nemi-

ni. Borgia, tam in Imperio Hispano quàm in hoc Ordine rebus gestis clarus, negabat olim apud Carolum Cæsarem à matre ætate non grandi maturam canamque prolem expectandam esse. Rectè tum ille quidem: adolescebat enim confirmabaturque primùm Societas: sed cur decurso sæculo tam pauci modò canis ac senectute venerabiles? Senes non essent, inquit ille, non staret Respublica. Mens, ratio, consilium, sine quibus neque ciuitates coalescere, neque Imperia durare, neque stabiliri possunt Regna, in senibus sunt. valebuntne igitur iuuenes eam, in quam ipsi tam diuersæ indolis & naturæ coiere, Societatem diu tueri & conferuare? Quæ, malum! ista est censendi imperitia? Ego verò omnes Socios aio senes esse, & quotquot extremum in Societate I E S V diem obeunt, sæculum vixisse. Cur rides? nihil inopinatum dico; nihil, quod non rationibus vincam necessariis; nihil, quod à consuetudine aut veterere aut nostrâ alienum videatur. Nónne callidi rerum æstimatores, senes fatuos & deliros, qui opis alienæ egent vt incedant, vt curentur, vt ne quis sinister casus imprudentes obruat, non iam senum in numero habent, sed repuerascere dicunt, & ad infantiam redire? Non illepidè decrepitus ille nostrâ memoriâ senex, nepotulo suo sexenni, Triennio, inquit, Adriane, me maior es. annum agebat centesimum & tertium: sæculi prioris actam ætatem, ac si iam ad infantiam reuertisset, pro nihilo habebat. Ergo non annis senectus æstimanda.

Omnes in Societate senes dici possunt.

Senectus non annis censenda, sed præclare factis.

— ætatem extendere factis,

Hoc virtutis opus. —

rebus enim sapienter & præclare gestis dignitas conciliatur & auctoritas, præcipua senectutis ornamenta. Deus infantem non sinat crescere, non membris corroborari, non vsu fieri eruditorem; qui nec loqui discat, nec sapere: hunc tu, quia diu infans fuerit, adultum dixeris aut senem? An non vt siluestria poma, quæ cerba semper & immitia sunt, dicuntur numquam maturefcere; ita qui è pueritiâ non excedat, adhuc hæreat in nucibus & crepundiis, senescere omnino dicendus non est? negare non potes. Vide, quò te deducam. Quid fructus verni? numquid non æquè adulti sunt anni principio, quàm eodem inclinato autumnales? numquid non maturiores, quàm qui ne autumno quidem mitefcunt aut mollescunt? Quod pomis, quod vuis, quod fructibus ceteris concedis, homini negabis? non potes. Maturitate igitur, non lapsu temporis, ætas impletur. maturitas autem dignitate constituitur & auctoritate. Hæ verò sapientiâ & prudentiâ acquiruntur, rebus gestis ostenduntur, denique populi sensu & opinione, non secus ac gustatu percipiuntur. Quod mens cogitatione comprehendit, & ratio docet atque explanat, exemplis demonstro. Communis omnium primusque humani generis parens, nónne maturâ ætate conditus est? nónne perfectissimâ maximeque venerandâ? annos tamen non numerabat, non contraxerat rugas, capillis non canescebat. Igitur non anni, non cani aut rugæ, senem faciunt, aut maturum, dignumque qui aliis maior & pro parente habeatur. Quid ille quem Virgo-mater vtero virum circumdedit? nónne ab ipsis incunabulis æqualis erat antiqui dierum Patris? (si tamen ita loqui fas est de eo qui ante dies & tempora ab æterno existebat)

Immaturo qui dicentis sunt.

Maturitas in quo consistat.

bat) numquid non maior credentium Patre Abrahamo? Non igitur adulto robustoque opus est corpore ad senectutem, nedum morbis fracto, aut ad interitum vergente: non opus est annos vixisse Nestores, vt æquare illum aut pluribus etiam sæculis vixisse censere. Si ad Troiam Nestor, aut domi Argis, rebus ludicris ætatem consumpsisset, si cum dedecore & infamiâ turpissimum animum libidinibus contaminasset, si captus mendaci arridentis fortunæ vultu ambitioni miserè seruiisset, an eo inter viros principes loco futurum fuisse existimas? aut omnino quisquam eum consulat, aut viæ ducem optet, quem exorbitare videt, neque quò tendat, neque quid sequatur intelligere? ab eo confirmari velit, dum animo vacillat aut trepidat, quem vmbri & nescio quibus hominum suspicionibus agitari, quem mortem conspicit horrere non aliter, quàm pueri laruas & lemures? hunc senem vocet, qui, si corporis detrimenta seponas, à puero nihil distat? huic vt patri blandiatur? huic obtemperet? huic se suaque credat? Sapiat priùs sibi delirus ille, pueriles nugas spernat, adolescentiæ impetus coercet, refrenet libidines, animum in potestate habeat: denique tunc incipiat iuuenibus coli & in veneratione esse, cum iuuentutis ipse petulantioris probra, temeritatem & effrenatam cupiditatem superauerit. Ceterum dum ab iis vincetur, non venerabor vt senem, sed vt puerum despiciam & contemnam. Etenim Salomonem, cum duodennis adhuc, altercantibus in frequentissimâ populi concione meretricibus, sapientissimam illam absolutamque & propè diuinam sententiam pronuntiauit, cum diuitias & maiestatem virtuti posthabuit, cum in remotissimas vsque regiones nominis sui famam propagauit, arbitror verè senem fuisse: cum verò urgente & præcipiti ætate iners languit, mulierum amoribus fractus succubuit, erectis aris infames Deos coluit, cum plebi grauis & inuisus, Principibus neglectus & contemptus, Deo Opt. Max. odiosus esse cœpit, nihilque dignum se & pristinâ virtute, nihil dignum homine, nedum Rege, meditatus est; puerum, non virum, aut si quid puero magis miserum & fatuum est, non senem fuisse, quis non fateatur? Opinor ego, non eos qui in Susannæ optimæ probatissimæque femine amorem exarserunt, criminis innocentem accusarunt, in fontem capite damnarunt, tamen annis, quos censabant, grauitatem; munere, quoungebantur, dignitatem auctoritatemque præ se ferrent; sed Danielem, ætate non prouectâ, concionem ad tribunal reuocantem, quæstionem in nefarios iudices exercentem, suâ ipsorum confessione conuictos pœnâ talionis multantem, omnes senis partes expleuisse. Non igitur ætas decliuus ac deficiens, non cani & rugæ larua quædam senectutis, sed mens, consilium, moderatio & maturitas senem faciunt. Hæc si absint à Societate I E S V, meritò illi à ruinâ timuisti, & raros in eâ senes esse aut sæculum explere causatus es. Verum enimverò vt à Sociis abessent anni extremi & cani, si virtute & vitæ dignitate, si doctâ auctoritate, si prudentiâ, consilio, animi integritate & constantiâ præstent; si non sibi, sed Reipublicæ se & vniuersis natos credant; si mentem ita in Deum erectam habeant, vt tamen miseris numquam afflictisque solandis desint, vt à rudibus docendis, ignauis inflammandis, reducendis erranti-

Senes pueri venerationem non merentur.

Salomon in pueritiâ venerabilis:

idem in senectute despicabilis.

In Societate morum maturitas.

bus numquam cessent; quid causæ est cur illis metuas, cur senes esse & parentum loco amandos colendosque inficeris? Non erat ætate grandis Iosephus, cum à Pharaone Ægypti Rege iussus est senibus regioque concilio præsidere: nimirum iam antè ipse vnus Ægyptum ab impendente calamitate vindicauerat, cui ne prospiciendæ quidem, ne dicam auertendæ, tot grandæui & sæculares, vt ita dicam, senes suffecerant. Sed quid ego vetera commemoro, cum liceat mihi vti domesticis, & nuperrimis ac propè præsentibus exemplis? Lainius noster qualem se Tridenti in illâ sapientissimorum Patrum coronâ atque orbis theatro exhibuit? qualem item noster Franciscus Strada Louanij, ad quem audiendum Doctores ipsi & Oratores cum auditoribus suis cateruatim confluebant? Erat tamen hic, si annos æstimes, adolescens; ille etiamnum iuuenis: vterque auctoritate, qui senectutis apex est, & morum maturitate ipsis senibus venerabilis. ALOYSIVS GONZAGA, vt in Ordinem hunc adscribi posset, nonne maiores suos (quos qualesque viros!) rationum momentis expugnauit? sed quantâ id cum moderatione & obseruantia? Nonne voluptatis omnis sensus (quod multis vix extremâ ætate, ac ne vix quidem contingit) nonne, inquam, voluptatis omnis sensus in eo erat extinctus? deserbuerat consumptusque erat ardor ille, vbi accepto è cælo igne cœpit ardere. Et eâ moderatione homo senilem maturitatem adeptus esse negabitur? Quid referam STANISLAVVM, cui huius Societatis candidato adhuc cum Cælitum Reginâ, & cum beatis mentibus frequens erat ac familiare commercium? an non, ad exemplum optimi celebratissimique senis, Seruatoris nostri complexu dignatus est, maturusque habitus cui à Virgine-matre hoc pignus crederetur? Senem profectò se probauerat, cum in medio corruptissimæ gentis forti & inconcusso animo steterat, cum aduersus domesticos & consanguineos per obstantes difficultates ad crucis trophæum perreperat, acerrimus in vincendis hostibus, minimè mollis in spernendis suis, vt supra parentes CHRISTVM à se amari palàm ostenderet. non ille pueriliter mortem horrebat; sed quasi vitæ illum cepisset satietas, quâ Deo frui prohiberetur, in votis habebat dissolui quidquid erat mortalis concretionis, vt exsoluta vinculis hisce mens libera in cælum euolaret. Ecquid senem agnoscis, qui maturitate virtutum, morumque canitie sæculum expleuerit? Prætereo VBALDINOS & CAIETTANOS, aliosque sexcentos nostri Ordinis in adolescentiâ senes. Vnicus tamen est, cuius obliuisci sit nefas, IOANNES noster BERCHMANNVS, cuius adhuc recens & spirans animis nostris obuerfatur memoria. Hunc vidimus, priusquam Societati se tradidit instituendum; tradidit autem, cum primùm per ætatem (quamquam nulla virtuti immatura est ætas) aut potius per leges humanas licuit: hunc, inquam, vidimus & suis & exteris, quâ rectè factorum exemplo, quâ monitorum prudentiâ, iam tum cum prima elementa disceret, salutis fuisse; & vix tyrocinium ingressum, sodalibus suis præfectum. Erat in congressibus comis, in scholis sapiens, domi religiosus, in diuinis assiduus, in obsequendo promptus, in agendo grauis ac prudens: verbo absoluo, ætatem maturitate præcurrebat: neque aliter virtutum coronâ septus, quam

Lainij &
Strada
maturitas.

Aloysij
Gonzaga
maturitas.

Stanislai
in pueritiâ
generosus
animus.

Joannis
Berch-
manni ma-
turitys.

quàm si sæculum ipsum piis exercitationibus expleuisset. Tanti refert, diuinâ, quæ in legibus nostris elucet, sapientiâ niti, & de cælo acceptâ luce tarditatem ingenij antecurrere; vt homines ignaui & industrij legendis voluendisq; historiis vitæ breuitatem solent compensare. Vides igitur tyrones, qui in minimâ hac Congregatione sunt minimi, senes & quasi centenarios esse. Restat, vt ab omnibus eos hoc loco & numero haberi demonstrum. Senes, cum aut illis blandimur, aut honoris causâ nominamus, Patres vocari, antiquissimum est; & quemadmodum

A senibus nomen mite Senatus habet,

*Senes aut
Patres
olim qui
dicti.*

sic iidem Patres Conscripti olim dicebantur. Qui verò ciues seruarant, aut Imperij limites prodixerant, aut denique rebus præclare gestis summam in Republ. dignitatem promeriti erant, patriæ Patres audiebant. quid notius? Non igitur annis hoc dabatur, sed virtuti, sed dignitati. Quibus verò adolefcentes esse vitio vertebas, nonne quacumque sint ætate, in Presbyterorum seu senum hunc Ordinem quasi in Senatum conscripti sunt? nonne Patres, neque alio ferè verbo compellantur? quid tritius? Nonne Summi Pontificis auctoritate, ex suggesto, prius etiam quàm sacris initiati fuerint, ad populum verba faciunt, credendorum capita exponunt, disciplinam Christianam suadent, conuertere in melius mores & æterna sectari hortantur? quid vsu receptius? Senes igitur haberi cur insolens videatur aut nouum? Iudices & Dei assessores in cælis viginti & quatuor, Seniores in sacro codice vocari nemo ignorat. Magnus ille Israeliticæ gentis Legislatores, quos in consilium adsciuit, quos in gubernando populo socios esse voluit, Seniores dixit; quos CHRISTVS duodecim, illi plures Ecclesiæ præfecerunt, in iis Seniorum verbum vsurpat Apostolus. non tamen certæ se ætati aut Apostoli, aut CHRISTVS, aut Moyses, aut Numen ipsum, alligarunt; vt quos Seniores indigarent, ceteris ætate præcellerent. Cum igitur qui Deo vocante in Presbyterorum hunc Ordinem adleguntur, Senes ab Ecclesiâ vocentur, & esse iubeantur; quisquàmne erit qui senes esse inficiabitur? Crede mihi, honorata senectus est, non diuturna (si tamen est aliquid diu in hac vitâ, quæ velut vmbra præterit) non quæ annos numeret (qui inde à primi parentis lapsu pauci sunt & ærumnosi) sed virtus & prudentia mortalibus senectutis conciliant auctoritatem. Atque vt inter eos, qui communi æstu insanientis debacchantisque turbæ auferri se sinunt, nemo senex est, quamuis sæculum totum vixerit; sed vel *puer centum annorum morietur*: ita vbi omnes diuinâ reguntur sapientiâ, quæ omni Philosophiâ & quantumuis longâ experientiâ certior est; addo etiam, vbi ab IESV æternâ Patris Sapientiâ in societatem laborum studiorumque sunt vocati, omnibusque paternâ curâ & sollicitudine subueniunt & consulunt; nemo est cui non senectutis gloria debeatur, nemo qui dies suos ætatemque non expleat, & quamuis præmaturè mori videatur, sæculum centumque annos vixisse credi non debeat.

Vera senectus in quo consistat.

EXER-